

Wyrok z dnia 7 listopada 2001 r.

II UKN 553/00

Postępowanie sądowe w sprawie świadczeń z rentowego ubezpieczenia społecznego ma charakter kontrolny, wobec czego organ rentowy nie może przerzucać obowiązków obciążających lekarza orzecznika, wynikających z rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 8 sierpnia 1997 r. w sprawie orzekania o niezdolności do pracy do celów rentowych (Dz.U. Nr 99, poz. 612) na biegłych sądowych, a swoich obowiązków na sąd.

Przewodniczący SSN: Maria Tyszel, Sędziowie SN: Jerzy Kuźniar, Barbara Wagner (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 7 listopada 2001 r. sprawy z wniosku Krystyny G. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w C. o rentę z tytułu niezdolności do pracy, na skutek kasacji organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 20 stycznia 2000 r. [...]

1. o d d a l i ł kasację;
2. zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddziału w C. na rzecz Krystyny G. kwotę 100 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

U z a s a d n i e

Sąd Apelacyjny w Katowicach wyrokiem z dnia 20 stycznia 2000 r. [...] oddalił apelację Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddziału w C. od wyroku Sądu Okręgowego w Częstochowie z dnia 21 czerwca 1999 r. [...], zmieniającego decyzję organu rentowego wstrzymującą wypłatę Krystynie G. renty z tytułu niezdolności do pracy z dniem 1 marca 1998 r. i przyznającego ubezpieczonej od tej daty rentę z tytułu całkowitej niezdolności do pracy na stałe.

Sąd ustalił, że stwierdzone u ubezpieczonej schorzenia (niewydolność zastawek żył odpiszczelowych wielkich powodująca chorobę żylakową, przewlekłe obrzęki stóp i podudzi na tle niewydolności żylny oraz zagrażające owrzodzenie żylakowate

podudzia lewego) czynią ją całkowicie i trwale niezdolną do pracy. Schorzenia te mają charakter utrwalony; są efektem długotrwałego przewlekłego procesu chorobowego, co nie rokuje odzyskania zdolności do pracy. Ustalenia tego Sąd dokonał uwzględniając przede wszystkim opinię biegłego lekarza specjalisty z zakresu chirurgii naczyniowej. Opinia stanowi, zadaniem Sądu, miarodajny dowód w sprawie, albowiem została wydana „po przeprowadzeniu przez lekarza bezpośredniego badania ubezpieczonej, po zapoznaniu się przez niego z całością udostępnionej dokumentacji lekarskiej, zawiera dogłębną analizę schorzeń rozpoznanych u Krystyny G. oraz wyczerpujące, fachowe i przekonujące uzasadnienie”.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych zaskarżył powyższy wyrok kasacją. Wskazując jako jej podstawy naruszenie przepisów postępowania, a to art. 286 KPC „poprzez oparcie orzeczenia na opinii biegłego sądowego zawierającej braki i rażąco sprzecznej z zasadami orzecznictwa lekarskiego”, oraz naruszenie prawa materialnego, a mianowicie art. 23 ust. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin „poprzez jego niewłaściwe zastosowanie w stosunku do ubezpieczonej, której całkowita niezdolność do pracy nie została potwierdzona, a w konsekwencji naruszenie art. 78 ust. 1 cyt. ustawy przez przyznanie prawa do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, wobec braku podstaw do przyznania tego rodzaju świadczenia”, pełnomocnik strony skarżącej wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach. Wywodziła ona, że schorzenia rozpoznane u Krystyny G. przez biegłego są rodzajowo tożsame „ze schorzeniami stanowiącymi podstawę uprzednio orzekanej częściowej niezdolności do pracy, co skutkowało przeciwwskazaniem do pracy ciężkiej, wymagającej pozycji stojącej, odbywanej w ruchu, a więc pracy zgodnej z kwalifikacjami posiadanymi przez ubezpieczoną. Opinia biegłego, przyjęta za podstawę rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego, ustalająca całkowitą niezdolność do pracy na podstawie zgromadzonej w sprawie dokumentacji lekarskiej oraz na podstawie badania ubezpieczonej jest więc rażąco sprzeczna z zasadami orzecznictwa lekarskiego, co nie pozwala na uznanie jej za słuszną”. Opinia nie zawiera również „określenia w jakim zakresie nastąpiło pogorszenie stanu zdrowia ubezpieczonej, ani też nie ustala wyraźnej granicy czasowej zmiany stanu zdrowia ubezpieczonej, co jest koniecznym elementem zmiany stopnia niezdolności do pracy”, a także „dogłębnej analizy schorzeń rozpoznanych u ubezpieczonej, jak

również nie jest przekonująco uzasadniona i wyczerpująca, pomimo dwukrotnego jej uzupełnienia przez biegłego”.

W odpowiedzi na kasację Krystyna G. wniosła o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Uzasadnienie zarzutów kasacyjnych w całości zmierza do podważenia mocy dowodowej opinii biegłego sądowego. Oceniając tę opinię w aspekcie jej wiarygodności i rzetelności należy podnieść przede wszystkim fakt, że to biegły, a nie lekarz orzecznik ZUS był specjalistą właściwym z punktu widzenia schorzeń rozpoznanych u ubezpieczonej. Dwukrotnie uzupełniał on na piśmie pierwotnie wydaną opinię, ustosunkowując się do zastrzeżeń i wątpliwości zgłaszanych przez organ rentowy. Wbrew odmiennemu twierdzeniu strony skarżącej, biegły wyjaśnił na czym polega pogorszenie stanu zdrowia Krystyny G. w porównaniu z istniejącym w czasie poprzedniego badania i dlaczego nie ulegnie poprawie po ewentualnym przyszłym leczeniu operacyjnym. Trzeba przy tym zauważyć, że jednozdaniowa konkluzja zawarta w opinii lekarza orzecznika stwierdzająca poprawę stanu zdrowia ubezpieczonej i odzyskanie przez nią zdolności do pracy nie została w ogóle uzasadniona. W tym kontekście zarzuty pod adresem biegłego, że nie uzasadnił „przekonująco” i „wyczerpująco” (zdaniem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych) wydanej opinii może budzić zdziwienie. Z przebiegu postępowania przed Sądami obu instancji można wnosić, że żadne uzasadnienie nie zadowoliłoby strony skarżącej.

Dodać trzeba, że postępowanie w sprawie świadczeń z ubezpieczenia rentowego toczy się przed organem rentowym i to na nim spoczywa ciężar prawidłowego ustalenia, czy ubezpieczony spełnia warunki konieczne do nabycia prawa do świadczeń, o przyznanie których wnosi. Postępowanie przed sądem ma charakter tylko sprawdzający, kontrolny. Organ rentowy nie może przeto przerzucać obowiązku obciążającego lekarza orzecznika (rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 8 sierpnia 1997 r. w sprawie orzekania o niezdolności do pracy do celów rentowych, Dz.U. Nr 99, poz. 612) na biegłych sądowych i swoich obowiązków na sąd.

Zgodnie z art. 286 KPC, sąd może zażądać ustnego wyjaśnienia opinii złożonej na piśmie, może też w razie potrzeby zażądać dodatkowej opinii od tych samych lub innych biegłych. Skoro Sąd dwukrotnie zażądał dodatkowej opinii od tego samego biegłego, mniemać należy, że zarzut uchybienia powołanemu przepisowi dotyczy

odmowy dopuszczenia dowodu z opinii innych biegłych. Art. 286 KPC nie nakłada na sąd obowiązku zażądania opinii od innych biegłych, lecz przyznaje mu taką kompetencję. Sąd podejmuje więc dalsze czynności dowodowe, jeśli uzna to za konieczne dla wyjaśnienia okoliczności spornych. Takiej konieczności strona skarżąca nie wykazała. Nie stanowi jej bowiem różnica zdań (stanowisk) między stronami procesowymi wynikająca z ich subiektywnego przekonania co do faktów i ich oceny. Skoro Sąd uznał opinię biegłego za miarodajną, a w okolicznościach sprawy miał do tego pełne podstawy, i uznał sprawę za dostatecznie wyjaśnioną do rozstrzygnięcia, zarzut, że nie prowadził on dalszego postępowania dowodowego ponad potrzebę procesową jest bezzasadny.

Wobec tego, że zarzut naruszenia przepisów postępowania nie jest usprawiedliwiony, ustalenia stanowiące faktyczną podstawę rozstrzygnięcia zawartego w zaskarżonym wyroku należy uznać za prawidłowe. Skoro stan zdrowia ubezpieczonej uległ pogorszeniu w takim stopniu, że będąc uprzednio niezdolną do pracy częściowo (art. 23 ust. 3 ustawy o z.e.p.) i okresowo (art. 24 ust. 4 ustawy o z.e.p.), stała się niezdolną do pracy całkowicie (art. 23 ust. 2 ustawy o z.e.p.) i trwale (art. 24 ust. 2 ustawy o z.e.p.), to Sąd prawidłowo zastosował art. 78 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin, przyznając jej w miejsce pobieranej do dnia 1 marca 1998 r. renty z tytułu częściowej okresowej niezdolności do pracy, rentę z tytułu całkowitej i trwałej niezdolności do pracy od tej daty.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy, stosownie do art. 393¹² KPC, orzekł jak w sentencji.

=====